

Baird, Brewer and Ridgway opgive som Gennemsnitsmaal for Vingen af Racen *americana* 233 mm. (♂) (Water birds of North Am. Vol. II, pag. 45). Største og mindste Maal for Vingen i ovennævnte Række af danske Hanner er henholdsvis 223 og 210 mm.

Hverken Arten eller Racen er set i Grønland tilforn; derimod ere Slægtens to andre Arter truffne der. *Clangula albeola* L. har vist sig paa Vestkysten et Par Gange, jfr. Winge: Grønlands Fugle pag. 92, og *Clangula islandica* Gml. er jo Standfugl, netop særlig omkring Godthaab.

EN SOMMERUDFLUGT TIL NORDRE RØNNER.

AF

R. JUL. OLSEN.

En Mils Vej til Havs nordvest for Læsø ligger en lille Gruppe Holme, der paa Grund af deres Lidenhed og afsides Beliggenhed let vilde undgaa at blive bemærket, selv om man kom den ret nær, om ikke et højt Granitfyrtaarn knejsede paa en af dem og synligt viden om tiltrak sig Opmærksomhed. Holmene kaldes Nordre Rønner. Forinden Fyrtaarnets Opførelse i 1880 boede her kun Fugle, Havet var deres Forraadskammer, Holmene ydede dem Læ og Plads til deres Yngel. Stor Forstyrrelse fra Menne-skets Side have de næppe været udsatte for, og flere Arter, som paa Grund af deres faatallige Optræden var Udryddelsen nær, fandt længe et Fristed her. Rovternen og Ederfuglen nævnes af Kjærbølling som ynglende paa Nordre Rønner.

At Holmenes Bebyggelse maatte have indvirket paa Fuglelivet var sandsynligt, ligesom at de Arter, der i Forvejen vare faatallige, særligt maatte have lidt derved. Min Overraskelse var derfor stor, da jeg under et Ophold paa Læsø i Efteraaret 1889 mellem nogle Æg, som sagdes at være indsamlede paa Nordre Rønner for ikke ret længe siden, fandt Brudstykker af et, som jeg trods Støv og Afblegning mente at kunne genkende som værende et Rovterneæg. Denne Fugl havde jeg troet forsvunden derfra for adskillig Tid siden.

Da jeg 4 à 5 Aar senere i Hr. Viceinspektør Wingses Fyrberetning for 1892 saa omtalt en paa Nordre Rønner ynglende Fugl kaldet »Hvidfugl« uden at kunne faa at vide, hvilken Art

hermed var ment, satte jeg den i Forbindelse med Æggeskallerne og besluttede, saa snart Lejlighed gaves, at undersøge Sagen paa Stedet.

Først i Sommeren 1894 lykkedes det mig at bringe denne Plan til Udførelse, og den 15. Juni Kl. c. 6 om Eftermiddagen landede jeg ledsaget af min Ven Mynster Fischer ved Nordre Rønner.

Den første Fugl, vi saa paa Nordre Rønner, var en Stenvender, som staaende paa en stor Sten ganske tæt ved Stedet, hvor vor Baad lagde ind, modtog os med sit Varselsskrig gitte-gitte-gitte.

Straks at se denne ret sjældne Vadefugl, hvis Opførsel tilmed røbede en ganske paafaldende Tillidsfuldhed, tog vi for et godt Varsel.

Vor første Gang var op til Fyrtaarnet for at hilse paa Fyrmesteren, Hr. Østerberg, der viste sig overordenlig venlig og med stor Forekommenhed lovede os Husly for Natten.

»Nordre Rønner« bestaa af 4 Holme, Langholmen, Spirholmen, Storestensholmen og Lillestensholmen. Langholmen er størst, omtrent 700 Meter lang og 30 til 130 Meter bred; sydvest for den ligger Spirholmen, der kun er halv saa stor, men nogenlunde lige saa lang som bred, og paa denne findes Fyrtaarnet og Boligerne. Sydvest for den ligger Storestensholmen omtrent 200 Meter lang og 30 Meter bred, og øst for denne ligger den noget nær lige saa store Lillestensholm. Nogle smaa bitte Holme »Klatterne« ligge midt imellem de fire større. Endelig ligger c. 1500 Meter mod Sydvest endnu en lille Holm, »Borfeld« eller »Burfeld«.

En vældig Stenhob danner Grundlaget for Rønnerne, og kolossale efter danske Forhold ere mange af Stenblokkene navnlig paa Storestensholmen og Langholmen. Et Muldrag skjuler dog for en stor Del Stenene undtagen paa Storestensholmen, hvor de ligge blottede over hele Holmen. Vegetationen er kun sparsom. Paa sidstnævnte Holm vokser Marehalm, Strandmalurt og forskellige Saltplanter i Smaaklynger mellem Stenene, paa de øvrige findes desuden et ret frodigt Græstæppe, og paa Langholmen, der er den højeste, idet den hæver sig indtil 3 Meter over Havfladen, findes en Del lave, men meget tætte Hybenbuske.

Kort efter vor Ankomst gik vi med Fyrmesteren en Tur over Spirholmen og Storestensholmen.

Paa Spirholmen var Fuglelivet øjensynligt stærkt paavirket af den omkring Fyrtaarnet og Boligerne herskende Færdsel. Foruden 4 Stærefamilier, der aarlig bebo 4 ved Taarnet op-hængte Stærekasser, yngede her kun en Del Gravgæs. De opførte sig til Gengæld næsten som Husdyr og byggede Reder i tomme Kasser, der i dette Øjemed vare nedgravede et Stykke fra Strandbredden. Oventil vare de dækkede med et Lag Tang, der tillod en let Adgang til Dun og Æg, som indsamles af Beboerne, saa at den af Fuglen benyttede Indgang gennem et snevert Hul paa en af Siderne ikke bliver bragt i Ulave der-ved. En Gang havde et Par Gravgæs bygget Rede i et Skur, hvor der daglig blev arbejdet, og bragte lykkeligt et Kuld Unger til Verden.

Paa Storestensholmen tiltrak 2 Fugle sig fortrinsvis vor Opmærksomhed, nemlig en lille graa Fugl, som Folkene kalde Lærke, og Grylletejsterne.

Den første var ret talrig og, som de øvrige Fuglearter, meget frygtløs. Hannen var en flittig Sanger og foredrog sin Sang snart siddende paa en Sten, snart medens den svang sig et Stykke op i Luften og atter dalede ned til Jorden. Sangen lig-nede Engpiberens og Træpiberens en Del, hvilket var naturligt nok, eftersom den lille Sanger var en Skærpiber. Her ude paa den nøgne Stenholm mellem Terneskrig og Vadefuglenes Fløjten lyttede vi med forhøjet Glæde til dens muntre Kvidren. Vi fandt to Reder skjult under fremspringende Stenkanter. De var byggede af tørt Græs og Tang, ret løst sammenføjjet; den ene indeholdt 5 Æg, den anden var endnu tom.

Ogsaa paa de andre Holme traf vi Skærpibere, men i langt mindre Antal end her; deres Forkærlighed for stenet Terrain var overalt iøjnefaldende.

Paa Holmens Sydende, hvor Stenblokkene var størst, saa vi Grylletejsterne. De havde lagt sig til Hvile ovenpaa Stenene, og blev rolig liggende, indtil vi var dem paa 15 à 20 Meters Afstand; først saa kastede de sig ud i Havet, hvor de parvis svømmede omkring idelig ladende deres pibende Stemme lyde, til vi atter fjernede os. Saa søgte de atter op paa Stenene og hengav sig paany til den ufrivilligt afbrudte Hvile; paa lang Afstand skinnede deres koralrøde Ben frem fra den sorte Fjerdragt. — Vi talte flere Fugle paa Vandet end paa Stenene, formodenlig fordi en Del laa paa Rede inde under Stenene og søgte

til Havs efter Tilskyndelse fra Magerne, naar disse saa noget mistænkeligt.

Æggene laa paa Sandet eller mellem Grus uden noget Underlag langt inde under de store Sten og vare derfor vanskelige at finde. 3 »Reder« indeholdt hver 1 Æg, hvoraf de to vare stærkt, det tredje svagt ruget.

Paa Vestsiden af Langholmen, hvor en Del mægtige Stenblokke ligge lige i Strandkanten, ynglede ligeledes nogle Tejster; for begge Steders Vedkommende vil jeg anslaa Antallet til 15—20 Par.

Foruden disse to Fugle ynglede mange Rødben, Præstekraver og Hætteterner samt nogle Stenvendere og Splitterner paa Storestensholmen. De to første havde Unger, Ternerne stærkt rugede Æg eller smaa Unger, Stenvenderen Æg. Mærkeligt nok saa jeg ikke en eneste Kystterne, den jeg snarere havde ventet at finde her ude i Havet end Hætteternen, der i langt ringere Grad er Havfugl. Ganske vist var min Evne til at skælne disse to saa lidt forskellige Fugle fra hinanden ved deres Flugt og Stemme dengang kun ringe, og for Dunungernes Vedkommende stillede Sagen sig endnu vanskeligere for mig; men den Kendsgerning, at alle de Terner, som jeg havde Lejlighed til at se paa nærmere Hold, havde ret langt Næb med sort Spids, tyder dog paa, at Kystternen, om den fandtes der, i al Fald var i Mindretal.

Af Splitterner var her kun faa; paa Bofeld ynglede en lille Koloni paa en Snes Par, meddelte Fyrmesteren; men paa Grund af denne Holms fjerne Beliggenhed maatte vi opgive at undersøge den, da Havet næste Dag var noget uroligt, og Sejladsen dertil med de smaa Baade, vi kunde faa, saa vel som Landingen der ikke var ufarlig. Det var Splitteren, der kaldes »Hvidfuglen«; nogen større Terneart end denne havde efter Fyrmesterens Udsagn ikke ynglet paa Nordre Rønner i de Aar, han havde været ansat her (vistnok siden 1888). Fiskerne, der sejlede os til Nordre Rønner, syntes derimod at kende Rovternen; de fortalte, at der tidligere paa Bofeld havde opholdt sig nogle store »rødnæbete Maager«, som lignede Hvidfuglen noget, men var meget større, men at de i flere Aar ikke havde set dem.

Kun faa Stenvendere havde taget Ophold paa Storestensholmen; den fattige Plantevækst var ogsaa kun daarlig istand til at opfylde de Krav om Skjul for Reden, som denne Fugl stiller. De for Haanden værende Forhold vare imidlertid udnyttede paa bedste Maade. En Rede var saaledes skjult under

en fremspringende Stenkant, en anden havde fundet Dækning under en lille Busk Strandmalurt og en lille Tot Marehalm. Paa de andre Holme, hvor Plantevæksten var tættere, ynglede den derimod talrigt, og ganske særligt var dette Tilfældet paa Langholmen. Par ved Par saa vi dem staa ude paa Stenene i Strandkanten ventende paa, at vi skulde fjerne os, saa at de atter kunde gaa til Rederne, der vare skjulte i Kanten af Græsset, og hvorfra vi ved vor Gang langs Kysten havde bortskræmt dem. Saa talrige vare de, at vi samtidig kunde se 3—4 Par; Hannen var den dristigste, og satte sig altid nærmest ved os. Et Par viste sig mere uroligt end de andre. Fuglene satte sig tæt ved os, trippede omkring, vendte og drejede sig og skreg vedholdende gitte-gitte-gitte. Vi søgte efter Reden og fandt den i Kanten af Græsset. Fra de tre Sider bøjede Græsstraene sig ind over den, saa at Æggene ikke kunde ses; mod den grusede Strandbred var Adgangen til den fri. Alle fire Æg vare revnede, og Ungerne ifærd med at krybe frem; dette var Grunden til de gamle Fugles Uro.

Som tidligere bemærket, viste Stenvenderne sig overalt paa Nordre Rønner paafaldende frygtløse, sammenlignet med hvad jeg andetsteds har iagttaget.

Paa Hjemvejen viste Fyrmesteren os en Anderede skjult imellem Marehalm og Strandmalurt. Fuglen, en Spidsand, fløj af, da vi nærmede os. Reden indeholdt 10 Æg og var stærkt udforet med Dun.

Senere paa Aftenen henad 11 gik vi op paa Rundgangen ved Fyrlanteren. Ingen Vind rørte sig, Havet laa blankt og roligt, det var endnu saa lyst, at Enkelthederne paa Holmene tydelig kunde ses, og i Horizonten mod Nord varslede en gyldenrød Stribe om, at den nylig i Havet sunkne Sol snart atter vilde stige frem deraf. — Dæmpede Fuglestemmer lød op til os, endnu havde Fuglene ikke alle søgt Hvile, og den herlige Sommernat forledte ogsaa os til at dvæle her adskillig Tid i Beskuelse af det prægtige Rundmaleri.

Næste Morgen tidlig henad 5 vare vi atter paa Benene, og fra Vinduet i vort Soveværelse nød vi Udsigten ud over Storestensholmen og Lillestensholmen. Fuglene vare alt længst paa Færde. I Vandet mellem Spirholmen, Storestensholmen og Lillestensholmen laa 12—13 Ederfugle, Hanner og Hunner, ifærd med at dykke efter Føde langs Holmenes Kyster; snart spredte de sig til

alle Sider, snart samledes de atter i én Flok. Da Folk begyndte at færdes udenfor Boligerne, svømmede hele Flokken samlet bort ud mod Bofeld og saas ikke mere den Dag. Ederfuglene ynglede efter Fyrmesterens Meddelelse ikke paa Nordre Rønner; han antog, at Fiskerne, som ofte landede paa Holmene, var Skyld heri, idet de havde plyndret alle Reder, de fandt, for Æg og Dun.

Nogle og tyve Toppede Skalleslugere i Smaaflokke paa 6—8 Stykker svømmede omkring i Nærheden af Lillestensholmen. Ogsaa disse dykkede hyppigt; men oftest saas de i vild Tagfat efter hverandre; hele deres Adfærd var præget af langt større Liv end Ederfuglenes, mellem hvem de aldrig blandede sig, og da disse i samlet Flok søgte til Havs, spredte Skalleslugerne sig mellem Holmene og opholdt sig her enkeltvis eller i Par den øvrige Dag. Under de tætte Hybenbuske paa Langholmen skulde de fortrinsvis yngle, og de talrige Stier i Græsset fra Strandbredden til Buskene bekræftede dette; men ogsaa i Græsset paa de mindst befærdede Holme, Lillestensholmen og Klatterne, hvortil man ikke kunde vade, havde de Reder.

Paa Strandbredden af Spirholmen spaserede Gravgæssene omkring og snadrede i opskyllet Tang eller laa lidt ude fra Strandkanten og gjorde Morgentoilette, Ællinger saa vi ikke, vel sagtens fordi Indsamling af Æg forhæler deres Yngletid noget. I tæt Virvar krydsede Hætteternerne om i Luften paa Vejen fra og til Rederne, af og til hørtes en Splitternes skarpe Skrig gennem de øvrige Fuglerøster, og ude fra Havet kom Fuglene med kraftige Vingeslag bringende Føde til Ungerne paa Storestensholmen. Rødbenenes og Præstekravernes Fløjten, Stenvendernes gitte-gitte-gitte og Skærpiberens Sang lød gennem Terneskriget op til os og vidnede om disse Fugles Tilstedeværelse, Afstanden bevirkede, at vi ikke kunde se dem imellem de store Sten. Nogle Strandskader faldt derimod trods deres Faatallighed stærkt i Øjnene; de ynglede spredt paa alle Holmene undtagen paa Spirholmen, men kun i ringe Tal. Længst borte skimtede vi Tejsterne i Vandet ud for deres Boplads paa Storestensholmen.

Det kostede os Overvindelse at løsrive os fra dette tiltrækkende Skue; men vor Tid var knapt tilmaalt, og de øvrige Holme skulde jo ogsaa undersøges. Paa dem alle var Fuglelivet mangfoldigt og interessant om end en Gentagelse af, hvad vi Aftenen i Forvejen havde set paa Storestensholmen. Vi saa af Arter, som vi ikke havde bemærket igaar, et Par Dvergterner, to Storm-

maager og en Storspove. Dvergterne opholdt sig ved en vældig Tangflade, der var skyllet sammen mellem Storestensholmen og Spirholmen, hvor de rimeligvis havde Unger. Baade Storspoven og Stormmaagen vare øjensynlig »tilfældige Gæster«. Kun undtagelsesvis yngler et enkelt eller nogle faa Par Stormmaager paa Nordre Rønner, fortalte Fyrmesteren.

Paa Langholmen var der Dagen i Forvejen ved Græsslet fundet en Rede med 4 Æg, nogen Fugl var ikke set ved Reden, og Æggene havde ingen tidligere set Mage til. Da den blev vist os, var den tom; men nogle Æggeskaller fandt vi tæt ved den, og af disse saavel som af Reden fremgik, at et Par Kornværinger havde forsøgt at nedsætte sig paa Rønnerne.

Paa Nordre Rønner var i 1894 nedenstaaende 11 Arter faste Ynglefugle. (I Paranthes er vedføjet Fuglens Benævnelse paa Rønnerne eller Læsø).

1. Stær (*Sturnus vulgaris* L.).
2. Skærpiber (*Anthus obscurus* Lath.) [Lærke].
3. Præstekrave (*Ægialitis hiaticula* L.) [Tuus].
4. Stenvender (*Streptopelia interpres* L.) [Flyr, Polsk Vibe].
5. Strandskade (*Hematopus ostreologus* L.).
6. Rødben (*Totanus calidris* L.) [Tjynk].
7. Splitterne (*Sterna cantiaca* Gm.) [Hvidfoul ♂: Hvidfugl].
8. Hætteterne (*Sterna hirundo* L.) [Tane].
9. Gravgaas (*Tadorna cornuta* Gml.).
10. Toppet Skallesluger (*Mergus serrator* L.).
11. Grylletejste (*Uria grylle* L.)

Følgende tre Arter yngle næppe hvert Aar paa Rønnerne:

1. Stormmaage (*Larus canus* L.).
2. Dvergterne (*Sterna minuta* L.).
3. Spidsand (*Anas acuta* L.).

Som tidligere Ynglefugle anføres i »Skandinaviens Fugle«:

1. Klyde (*Recurvirostra avocetta* L.).
2. Rovterne (*Sterna caspia* Pall.).
3. Ederfugl (*Somateria mollissima* L.).

For Klydens Vedkommende ere Naturforholdene paa Nordre Rønner saa ugunstige som tænkeligt, saa det er vanskeligt at forstaa, at den nogensinde har været Ynglefugl her. Fiskerne kender slet ikke Fuglen.

At Rovternen og Ederfuglen ikke mere findes paa Rønnerne, skyldes vistnok uskaansom Behandling fra Menneskers Side. Det vilde være overordenlig beklageligt, om flere af Arterne skulde lide samme Skæbne, navnlig da det er at forudse, at Grylletejste, Splitterne og Stenvender vilde blive de første, som Loddet vilde ramme. Dersom en Fredlysning af Nordre Rønner for Fuglene der kunde iværksættes saaledes, som sket er for Tipperne og Klægbanken i Ringkøbing Fjord, vilde Faunaen i Danmark faa bevaret nogle sjældne og karakteristiske Fuglearter, som ikke have hjemme paa de to nævnte Fuglefristeder.

MUNKEFUGL, SYLVIA ATRICAPILLA, EFTERAARSFORSINKET.

AF

H. CHR. C. MORTENSEN, Viborg.

Efterfølgende lille Jagttagelse er gjort 1901 i Viborg ($56^{\circ} 27'$ n. Br. og $9^{\circ} 25'$ ø. L. (Gr.)) i en Have, som er c. 50 m. i Kvadrat, og som den Gang laa omtrent midt i Byen. Nord og Syd for den strakte Huse og Smaahaver sig spidst ud, c. 1000 m. i hver Retning, Øst og Vest for den c. 500 m. til hver Side.

Det havde været en solrig og tør Sommer, og Efteraaret var mildt; først ved Novembertid sank Temperaturen nogle Nætter under 0° ; men derefter steg Termometret atter til over Frysepunktet, og endnu 12. Nov. var man beskæftiget med Træplantning i Haverne. Saa indtraadte der imidlertid pludselig en Forandring. 13. og 14. Nov. stod Himmel og Jord i eet under Frost og Fygning fra N. Ø. Stor Skade blev anrettet paa Telefonledninger og paa Træerne i Skovene; selv Naaetræer paa c. 6 m. Højde bøjedes ned af den Sne, der samlede sig paa dem, og mange brækkede. 15. og 16. Nov. var det smukt, stille Vejr med indtil $\div 7^{\circ}$ C. og Solskin, men saa begyndte det at blæse fra S.V. og derefter at regne paa Snedriverne, saa der fremkom et gyseligt Uføre af de smeltende Snemasser, der laa paa den frosne Jord.

18. Nov. begyndte med Temperatur over 0° og stille, taaget Vejr. Da jeg Kl. 11 Fm. var ude i Haven, saa jeg til min Forbavselse — en *Sylvia*, der fra Busk til Busk kom mig nærmere og nærmere; jeg stod ved den vilde Vin, som klatrede op ad Muren og endnu hang fuld af Bær. Sangeren kom mig en 6 à